

Хореографія

Олена Таранцева,
викладач Полтавського педінституту

ПРОГРАМА СПЕЦКУРСУ З УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Танцювальне мистецтво України широковідоме у світі. Його слава лунає на всіх континентах, несучи мільйонам глядачів свою немеркнучу красу. Українські народні танці жанрово, тематично й сюжетно різноманітні. Відзначаються вони також багатством локальних особливостей.

Численні колективи фахівців ведуть напружену творчу роботу в школах, ліцеях, студіях при професійних колективах, середніх і вищих закладах освіти та культури. Відродилися семінари, конкурси, перегляд аматорських колективів різних регіонів. Більше уваги приділяється дитячому українському хореографічному вихованню, удосконаленню викладацької та виконавської культури. Спецкурс “Теорія та методика українського народного танцю” на хореографічних відділеннях у навчальних закладах є важливою частиною професійної освіти майбутнього вчителя хореографії загальноосвітньої школи. Він передбачає поєднання теоретичних (4 години) і практичних (22 години) занять. Опанування теорією й практикою в їх єдності – методологічно складне і головне завдання спецкурсу. Не лише засвоювати запропоновані дисципліни, але й творити своє, нове, не боячись труднощів, щоденно здобувати знання в кращих спеціалістів – фахівців-хореографів, сміливо втілювати свої знахідки, що потрібно початківцю.

Теоретичний курс ознайомлює студентів з історією й розвитком українського народного танцю. Студенти вивчають специфіку хореографічної роботи в школі, знайомляться із завданнями й перспективами розвитку хореографічного мистецтва. Знання теорії збагачує творчий процес педагога-початківця, дає впевненість у пошуках виразних засобів. Теорія об’єднує і розкриває потенційні можливості кожного індивідуально.

Теоретичні розробки спецкурсу спрямовані на підготовку пізнавальних форм, на танцювальні дії в розвитку ідеї твору. Зрозуміло, що українське народно-хореографічне мистецтво від самого початку вимагає від педагога-балетмейстера самостійності.

Основна мета практичного курсу - опанування методикою педагогічної постановочної та репетиційної роботи з українського народно-сценічного танцю у загальноосвітній школі.

Опанувавши методику навчання основ українського народно-сценічного танцю, студенти самостійно пояснюють правила вивчення окремих рухів, складають комбінації, під керівництвом викладача проводять уроки з курсом. Під час практичних та лабораторних занять вони створюють окремі танцювальні комбінації, етюди, варіації, відпрацьовують їх.

На теоретичних заняттях студенти аналізують побудову і зміст уроку, а пізніше, на практичних заняттях, проводять урок з хореографічним колективом.

Розвиток педагогічних навичок та здібностей у процесі опанування спецкурсу "Теорія та методика українського народного танцю", їх перевірка і закріплення під час педагогічної практики дозволить студентам визначити один із напрямів своєї подальшої діяльності. Ця робота проводиться протягом усього періоду навчання та поступово ускладнюється.

Спецкурс орієнтує на методично правильну побудову уроку. Грунтовного засвоєння знань можна домогтися лише в тому разі, коли педагог сам достатньо продумає в якій послідовності і як краще вивчати програмний матеріал, опрацьовувати рухи. При методичній

розробці танцювального матеріалу конче потрібно дотримуватися такого правила: йти від легкого до важкого, не перевантажуючи м'язів, розкладаючи складні рухи на прості.

Кожне заняття повинно бути спланованим. У плані заняття зазначаються основні завдання окремих його частин у відповідній методичній послідовності з поступовим зростанням фізичного навантаження, переліком вправ та засобів їх засвоєння. План кожного заняття має бути підпорядкований загальному спрямуванню.

Після закінчення вивчення спецкурсу “Теорія та методика українського народно-сценічного танцю” студент повинен знати: становлення та розвиток українського народно-сценічного танцю; основи українського народно-сценічного танцю, теорію виконання і викладання з урахуванням вікових категорій учнів; стилістичні особливості українських народних танців; танцювальний фольклор.

У студентів формуються вміння: використовувати набуті знання з загальногуманітарних та психолого-педагогічних дисциплін під час навчання учнів українського народно-сценічного танцю; вільно володіти прийомами побудови уроків з українського народно-сценічного танцю з урахуванням вікових категорій учнів; правильно виконувати танцювальні рухи та їх комбінації; створювати композиції з українського народно-сценічного танцю на основі місцевого фольклору.

Тема 1. Становлення та розвиток українського народно-хореографічного мистецтва.

Перші школи українського танцю на початку ХХ століття. (Теорія українського народного танцю. Василь Верховинець - хореограф, фольклорист, композитор, диригент та його послідовники Василь Авраменко, А. Гуменюк, К. Василенко та ін.). Танці в житті українського народу.

Стилістичні особливості українських народних танців та їх районування.

Жанри і тематичний поділ українських народних танців.

Складові частини українського народного танцю.

Поняття українського фольклору й український сценічний фольклор.

Опановування методикою вивчення основних рухів українських народно-сценічних танців у найпростішій формі біля станка і на середині залу: засвоєння методики вивчення рухів на розвиток координації.

Під час проходження матеріалу студенти складають один-два рухи біля станка і танцювальні комбінації на 8-16 тактів.

Тема 2. Термінологія українського народно-сценічного танцю.

Еволюційний розвиток лексики. Назви рухів. Класифікація рухів: танцювальні кроки.; танцювальні біги, бігунці; тинки; доріжки; віршовочки; дрібушечка; притупи, вибиванці та підкуйки; плескачі; присядки-закладки; повзунці, підсічки; оберти; голубці; підбивки; кабріолі; рухи, що виконуються кількома виконавцями; імітація трудових процесів.

Танцювальні поклони та запрошення.

Методика побудови уроку з українського народно-сценічного танцю: послідовність вправ біля станка і на середині залу, чергування рухів по складності і характером їх виконання.

Ритм і темп уроку.

Методика вивчення рухів. Методично розроблена система викладення матеріалу. Зумовленість принципу викладення від потреби рівномірного розподілу фізичного навантаження на суглоби, зв'язки, м'язи.

Тема 3. Особливості складання танцювальних комбінацій і невеликих етюдів (навчальна і сценічна форми).

Творення танцювальних етюдів на матеріалі даного курсу: а) жіночий танець; б) чоловічий танець; в) парний танець.

Подальше вивчення рухів біля станка і на середині залу.

Розвиток координації.

Форми і методи ведення уроку та викладення матеріалу з використанням схожих танцювальних рухів у правильному їх чергуванні.

Набуття студентами навичок самостійного творення і ведення уроку з урахуванням вікових категорій.

Тема 4. Музичний супровід і виховання музикальності на уроці українського народно-сценічного танцю. Одяг та інші атрибути.

Музичний супровід занять в українському хореографічному колективі як важливий фактор естетичного і художнього виховання.

Значення творчого контакту в роботі педагога і концертмейстера. Форми й методи роботи, їх характеристика.

Робота педагога з концертмейстером по підборі музичного матеріалу для уроку і постановочної роботи. Вивчення місцевих музичних традицій і їх використання на заняттях колективу. Підпорядкування руху музичній фразі. Відповідність рухів структурі обраного музичного супроводу. Виховання музичного смаку. Вдосконалення природної музикальності.

Регіональні особливості одягу.

Реквізит як помічник розкриття змісту танцю.

Тема 5. Творчий процес обробки танцювального фольклору з метою використання його на уроках українського народно-сценічного танцю.

Опанування навичок аналізу й обробки танцювального фольклору. Розкриття ідейних і виражальних можливостей фольклору. Обробка місцевого танцювального фольклору на уроках з українського народно-сценічного танцю для використання його в подальшій роботі. Використання фольклору даного регіону, краю. Вибір педагогом матеріалу залежно від рівня підготовки курсу.

Завершення вивчення рухів біля станка. Створення студентами уроку з урахуванням специфіки чоловічого і жіночого класу. Скорочення часу занять біля станка, виконання рухів у найбільш швидкому темпі, ускладнення комбінацій.

Вивчення на середині залу танцювальних комбінацій з розвитку координації, пластичності, виразності й музикальності. Складання студентами етюдів на 32-64 такти на основі вивченого матеріалу.

Тема 6. Методика побудови і ведення уроку українського народно-сценічного танцю в самодіяльному колективі загальноосвітньої школи.

Побудова уроку. Взаємозв'язок частин уроку (заняття біля станка, на середині залу, етюдна і постановочна робота). Побудова уроку залежно від його цілей і задач, а також рівня підготовки колективу. Послідовність уроку: вправи біля станка і на середині залу; вивчення позицій, вправ для рук, корпусу. Вивчення танцювальних елементів (ходи, стрибки, обертання, присядки), танцювальних комбінацій.

Методичні особливості навчальної і виховної роботи.

Форми і методи навчально-виховної роботи в хореографічних колективах загальноосвітніх шкіл. Взаємозв'язок і єдність виховних і освітніх цілей в роботі колективу. Урахування вікових і професійних даних під час проведення учбово-виховної роботи.

Повторення і закріплення засвоєного матеріалу.

Вивчення найбільш складних комбінованих рухів біля станка та на середині залу - творення розгорнутих танцювальних етюдів. Використання різних методів і педагогічних прийомів ведення уроку з метою формування у студентів навичок творення і проведення уроку, самостійної підготовки, теоретичних, методичних і творчих завдань, конче потрібних для майбутньої роботи в українських народно-сценічних танцювальних колективах загальноосвітніх шкіл.